

Juraj ŠEDIVÝ – Hana PÁTKOVÁ,
Vocabularium parvum scripturae latinae, Paško, Bratislava – Praha 2008

112 s., ISBN 978-80-969997-6-7

Dlouho avizovaný a očekávaný slovník odborné paleografické terminologie je výsledkem mezinárodní spolupráce tzv. *Latin Paleography Network – Central and Eastern Europe*, založené v Praze roku 2002 paleografy a epigrafiky ze střední a východní Evropy. Jedná se o vícejazyčný glosář, jenž by měl dle přání autorů pomoci „k lepšímu vzájemnému porozumění a recepci odborných publikací“ (s. 21). Práce na *Vocabulariu* trvaly více než pět let, během nichž se v rámci odborných debat snažil mezinárodní tým o odstranění dosavadní terminologické spleti. Cílem projektu bylo vytvořit nejzákladnější glosář termínů používaných při popisu písma (z hlediska morfolgie, názvů písmen a pomocných znamének), stranou zůstaly jednotlivé druhy a typy písma.

Publikace obsahuje úvod ve všech jazycích slovníku (němčina, čeština, slovenština, polština, maďarština, litevština a ruština) a navíc také v angličtině. Druhou část tvoří samotný slovníček, jehož hlavním jazykem byla určena němčina. Terminologické názvy doplňuje bohatý obrazový doprovod, ten je ovšem opatřen pouze základním komentářem bez obsírnějšího vysvětlení. Tento systém ulehčí orientaci odborníkovi, ale – jak si jsou také autoři jasně vědomi – omezuje použití slovníčku pro didaktické účely a rovněž laická veřejnost je tímto faktem v užívání slovníku znevýhodněna.

V závěru knihy autoři představují plán vytvoření druhé, rozšířené verze, která by měla obsahovat další jazyky regionu střední a východní Evropy, především chorvatštinu, rumunštinu a slovinštinu. Badatelé by jistě v tomto rozšířeném vydání přivítali i zohlednění francouzské a anglické terminologie, kde jsou v současnosti odkázáni na vyhledávání v dalších dílčích slovnících.

JIŘÍ PETRÁŠEK

Jaroslav MEZNÍK, *Tvář stárnoucího středověku. Výbor článků a studií*, usp. Tomáš BOROVSKÝ a Martin WIHODA ve spolupráci s Davidem KALHOUSEM a Demeterem MALAŤÁKEM, Maticе Moravská, Brno 2008

456 s., ISBN 978-80-86488-49-3

Sborník s poetickým názvem *Tvář stárnoucího středověku* byl vydán k nedožitým 80. narozeninám významného brněnského medievisty Jaroslava Mezníka. V úvodním sugestivním zamýšlení sledoval František Šmahel vývoj výrazné Mezníkovy osobnosti od počátků vědecké dráhy v semináři Jindřicha Šebánka a vyzdvihl autorův přínos pro historické poznání. Mezníkovo dílo je v rámci předkládaného výboru soustředěno do tří základních tematických okruhů: *Čechy a Morava za vlády Lucemburků*, *Město a měšťané pozdního středověku* a *Hospodářské proměny pozdního středověku*. Koncepti sborníku se poněkud vymyká úvodní studie *Etika historikovy práce*. Mezník v ní prozrazuje mnohé jak o svém přístupu k morálnímu aspektům historikovy práce, tak především sám o sobě.

Editorům se podařilo shromáždit reprezentativní průřez Mezníkových statí, mezi nimiž vzhledem k autorovu dlouholetému zájmu logicky převažují analytické sondy do sociálních a hospodářských dějin středověkých měst (za mnohé jiné lze uvést studie *K otázce struktury českých měst v době předhusitské a Vlastnictví rent na Starém Městě počátkem 15. století*). Ve výboru lze postrádat pouze studii *K problematice středověkého patriciátu*, v níž se Mezník zaměřil na samotný termín patriciát; jeho definice patří dodnes v českém prostředí k nejnvýstižnějším. S pojmem patriciát se v tomto souborném díle setkáváme takřka na každém kroku a zařazení výše uvedené studie by čtenáři pomohlo pochopit, jakým způsobem autor s termínem nakládal a jak definoval horní vrstvu městského obyvatelstva v předních českých a moravských městech.

Výběr studií umožňuje porozumět, s jakou systematickostí si Mezník jednotlivými studii připravoval půdu pro pochopení fungování městské společnosti jako celku. Dané poznatky nakonec znamenitým způsobem zhodnotil v monografii